

MAATIAINEN

Det lantliga kulturarvet

MAATIAISEN POHJOIS-KARJALAN JÄSENTIEDOTE 2024

Keväinen tervehdys sinulle, itäsuomalainen Maatiaisen jäsen!

Maatiaisen valinta vuoden 2024 maatiaiseläimeksi on länsisuomenkarja ja vuoden maatiaiskasviksi herne. Kun aloitimme mieheni kanssa aikoinaan tilanpidon, omassa karjassamme oli yksi vaaleanruskea länsisuomalainen lehmä. Sitkeä mutta säyseä. Myös maatiaisherneellä on samoja oivallisia ominaisuuksia: sinnikäs kasvu ja lempeä maku. Tule hankkimaan herneiden siemeniä Kukkolan kevätkiekukseen. Toivotaan että sää on jo keväisempi ja maa lämmennyt kylvökuntoon.

Annimaria Räsänen kylvää ajatuksen siemeniä ja Hannu Ahokas etsii sokeriherneen vanhaa kantaa. Maa- ja kotitalousnaiset järjestää kesäkuussa luonnonlaidunpäivän ja lokakuussa Ahvenisella tutustutaan maisemaan. Kiitos kaikille materiaalia tiedotteeseen toimittaneille.

Hyvää maatiaiskevättä, nähdään Kiekauksessa!

Tuovi Mutanen
Maatiaisen Pohjois-Karjalan yhteyshenkilö
tuovi.mutanen@gmail.com
tuovi.mutanen@pp.inet.fi
044 257 1660

Länsisuomenkarjan lehmä ja maatiaisherne.
kuvat: NordGen

(AJATUKSEN)SIEMENET ITÄMÄÄN

Olet varmasti lainannut kunnan tai kaupungin kirjastosta ainakin puutarhakirjoja ja puutarhalehtiä, ehkä muutakin alati kasvavasta lainausvalikoimasta. Nyt kirjastoissa tehdään uutta ja meitä kotipuutarhureita kiinnostavaa aluevaltausta, sillä uutena mukaan rynnivät siemenet! Siemenkirjastosta voi muodostua ajan myötä laajakin siemenpankki.

SIEMENKIRJASTOT KUNTIEN JA KAUPUNKIEN KIRJASTOISSA

Siemenkirjasto on otettu käyttöön ainakin Rautalammin, Pietarsaaren, Lohjan, Uudenkaarlepyyn, Ison omenan ja Närpiön kirjastoissa. Myös Sysmän kirjasto on kertonut harkitsevansa siemenkirjaston käyttöönottoa vuoden päästä keväällä.

Saataisiinkohan siemenkirjasto myös tänne Joensuuhun? Päätin ottaa asiasta selvää ja ehdotin asiaa pääkirjastolle. Harmikseni tämä ei kuitenkaan tuottanut toivomaani tulosta ja Joensuun kirjastoon ei luvattu avata siemenkirjastoa. Kuten tiedämme, aina kaikki kylvetyt siemenet eivät idä, mutta lannistaako se meitä? Ei lannista, päinvastoin. Seuraavana keväänä laitamme siemeniä itämään entistä enemmän. Eikö? Olisiko joukossa tässäkin asiassa voimaa? Mikäli useampi ehdottaisi Joensuun seudun kirjastoille siemenpankkiasiaa, niin sillä voisi olla myönteinen vaikutus asian eteenpäin viemiseksi. Joku siemenistä voi aina poikia jotakin uutta. Kirjasto heitti myös oman ideansiemenensä Maatiaisien suuntaan järjestää kertaluontoisesti siemenvaihto tapahtuma kirjaston tiloissa. Poikiiko tämä meille orastavaa paikallista siemenpankkia tai siemenkirjastoa tulevaisuudessa, sitä emme vielä tässä vaiheessa tiedä.

SIEMENKIRJASTON AJATUS

Siemenkirjaston perusajatuksena on, että sieltä voi lainata keväällä siemeniä viljelläkseen niitä omassa puutarhassa tai ikkunalaudallaan. Osan sadosta annetaan kukkia ja kehittää siemenet, jolloin ne voidaan kerätä ja palauttaa syksyn tullen siemenkirjastoon. Siemeniä kerätään vain terveistä kasveista ja ne on parasta säilyttää ilmatiiviisti, pimeässä, kuivassa ja viileässä. Yleisenä ohjeena on ottaa siemenkirjastosta vain sen verran siemeniä minkä pystyt kasvattamaan, että ne oikeasti tulevat käyttöösi ja jättää muillekin halukkaille siemeniä.

SIEMENPUSSIT

Siementen talteenottoon kasvista voi käyttää vaikka paperipussia, kirjekuorta tai suodatinpussia. Siemenpussit voidaan myös valmistaa kierrätysperiaatteella vaikkapa vanhojen tai tarpeettomaksi käyneiden kirjojen tai lehtien sivuista. Joissakin kirjastoissa on noudettavissa siemenpussin kaava tai valmiiksi taiteltuja pusseja. Siemenpussiin on syytä kirjata ainakin kasvin nimi ja keräysajankohta muistiin.

TIETOA KASVISTA

Lisäksi lomakkeelle täytetään lisätietoja kuten kasvin latinankielinen nimi, keruupaikka ja keruu ajankohta, milloin ja miten kasvia viljellään. Mukavaa on tietää muutakin kasvin historiasta, esimerkiksi mitä kautta se on itselle päätenyt, onko se kulkenut suvussa tai tullut ostetun tontin kylkiäisenä, millainen merkitys sillä on omassa puutarhassa, onko kasvi myrkyllinen tai leviääkö se

runsaasti, onko kyseessä maatiaislaji, onko kasvia käytetty kasvivärjäykseen vai kenties lääkinällisiin tarkoituksiin ihmisille tai eläimille, hyötykasvien maku ja viljelyn konstit ja sadon onnistuminen.

Kannattaa kirjata tälle lomakkeelle kaikki mahdollinen tieto, jonka arvelee kiinnostavan muita lainaajia. Nämä lomakkeet laitetaan kansioon siemenkirjaston viereen luettavaksi. Siemenkirjaston yhteyteen kuuluu myös lainausvihko, johon kirjataan mitä siemeniä lainataan, lainaajan nimi, yhteystiedot ja päiväys.

SIEMENKIRJASTON MERKITYS

Mikä merkitys tällaisella siemenkirjastolla sitten on?

Siemenkirjastoilla pyritään lisäämään kiinnostusta ja innostusta puutarhanviljelyä ja siemenviljelyä kohtaan. Koulut ja kotikoulut voivat hyödyntää siemenkirjastoa oppimis- ja kasvatustarkoituksiin. Se voi tutustuttaa uusiin ihmisiin, edistää yhteisöllisyyttä ja innostaa yhteisönjäsenet kasvattamaan osan kuluttamastaan ravinnosta itse ja tarjota myös vähävaraisille mahdollisuuden oman ruoan kasvattamiseen. Samalla voi kehittää siemenviljelijöiden verkostoa. Siemenkirjasto voi lisätä hyvän tahdon eleitä ja vaihdantaa muullakin saralla. Kasveilla ja puutarhalla on merkittävä vaikutus myös fyysiseen kuntoon sekä mielenterveyteen.

Siemenkirjastolla ylläpidetään paikallisiin olosuhteisiin sopeutuneita siemenkantoja. Siemenkirjastoilla ja siemenpankeilla voidaan myös säilyttää ja ylläpitää maatiaislajikkeita, joiden levittämiseksi kaupallisilla toimijoilla ei ole yleensä suurta kiinnostusta. Siemenkirjasto edistää lähiruoantuotantoa sekä on osa kestävästä kehitystä ja sillä voidaan lisätä valinnanvapauden mahdollisuutta ja riippumattomuutta siemenyhtiöistä ja ruoantuottajista (niin kotimaisista kuin ulkomaisistakin).

SIEMENKIRJASTON TARVE TÄNÄPÄIVÄNÄ

Ekologisen ja energiakriisin myötä esiin on noussut ruoan kotivaran tärkeys. Ja sen myötä yhä useampi on ryhtynyt lisäämään ruoan omavaraisuutta. Esitetään myös arvio, että ruokaturvallisuuden vuoksi kirjastojen pitäisi muuttua myös geneettisen materiaalin arkistoiksi Huippuvuorten siemenholvin tapaan. Geneettinen eroosio eli viljelykasvien moninaisuuden rapautuminen on huimaa. Yhdistyneiden kansakuntien elintarvike- ja maatalousjärjestön FAO:n arvion mukaan viime vuosisadalla menetettiin noin 75 prosenttia viljelykasvien lajikkeista.

Myös Maatiainen tekee osaltaan tätä tärkeää työtä luonnon monimuotoisuuden ja paikallisesti menestyvien kasvien säilyttämiseksi.

Annimaria Räsänen
annimaria.rasanen@gmail.com
0407044631

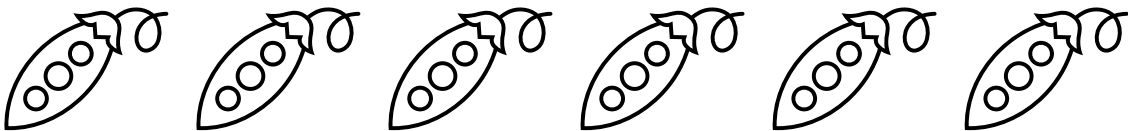
HERNEKUULUTUS

FT, eläkeläinen Hannu Ahokas yrittää löytää avullamme Koivikon sokerihernettä. Tämän hernekannan historia alkaa ennen vuotta 1850 Kiteen Lepolahdelta, jossa rovastin rouva Otteliana Telen oli viljellyt tämän herneen vielä nimeämätöntä muotoa. Kanta on säilynyt yli suurten nälkävuosien, ehkä kato tuli tästäkin silloin. Telenin tytär Anna toi kannan Koivikon tilalle avioiduttuaan Akseli Branderin kanssa. Tämäkin tieto on jo vuodelta 1916.

Tavoite on saada Koivikon herne suomalaisten geenivarojen säilytykseen ja maatiaisharrastajien viljeltäväksi. Koivikon sokerihernettä voidaan pitää kolmantena suomalaisena nimettynä lajikkeena Vaasanrukiin ja Uudenmaan- eli Hollolanrukiin jälkeen.

Hannu Ahokas etsii siis tietoja herneestä. Onko jollakin olemaa Koivikon hernettä itävinä siemeninä tai vanhentuneina siemeninä? Tai onko jollakin suullisen perinteen tai omaa tietoa tai esimerkiksi lehtikirjoituksia tästä hernekannasta? Hannu on kiitollinen kaikista mahdollisista tiedoista.

Yhteyttä voi ottaa erityisesti s-postilla: hannu.ahokas0@saunalahti.fi
tai kirjeitse: Hannu Ahokas, Fredrikinkatu 66 B 24, 00100 Helsinki.

Luonnonlaidunpäivä

Tervetuloa luonnonlaidunpäivään lauantaina 15.6. klo 10–14 Enon Mustavaaran tilalle, osoite Ruohosuontie 280, Eno.

Tilalla on skotlantilaisia alkuperäisrotuja: Aberdeen Angus- rotua sekä ylämaankarjaa. Tilalla on maistiaisia tilan tuotteista, suoramyyntiä sekä kahvio.

Tilan luonnonlaitumiin tutustutaan opastetuilla niittykasviretkillä klo 11 ja 13.

Lisätiedot: Johanna Rinnekari, johanna.rinnekari@maajakotitalousnaiset.fi

Ahvenisen maisemapäivä – tarinoiden matkassa

Su 20.10.2024 klo 12–15:30

Enon Ahvenisen kylä, Punanen Talo (Ahvenisentie 1441, Joensuu)

Maisemapäivässä Ahvenisella perehdytään alueen historiaan ja kuljetaan ajan muovaamilla reiteillä. Ahvenisen kylä sijaitsee maanteiden ja vesistökuureittien varrella ja risteyksessä. Alueelta löytyy kivikautisia asuinpaikkoja, vanhoja kirkonpaikkoja sekä aktiivista kyläelämää. Iltapäivän aikana kierretään eri kohteita kyläalueella ja kuullaan alustuksia historiasta ja kulttuurista.

Tapahtumaan ilmoittaudutaan ennakkoon järjestelyjen vuoksi. Lisätietoja tapahtumasta: m.s.fi/tapahtumat/maisemapaiva2024/

Tilaisuuden järjestää yhteistyössä Ahvenisen kyläyhdistys, Eno-Seura ry, Pohjois-Karjalan Kylät ry, Itä-Suomen maa- ja kotitalousnaiset sekä Maaseudun Sivistysliiton Kestävät kylät -hanke.

Tilaisuus on osa kansainvälistä maisemapäivää, jota vietetään kahdeksatta kertaa. Vuoden 2024 teemana on reitit ja risteykset, väylät ja verkostot.

KUKKOLAN

KEVÄTKIEKKAUS

La 11.5. klo 10-14

- Vapaa pääsy -

Puulajipuistossa
leikkejä ja pelejä
& 4H:n
kesäleiriohjaajat

10.30
Touko-
siunaus

Näytepuutarhassa
Martat & puutarhaneuvonta
Vuoden vihannes: Basilika

Ylisillä
uusi
juhlatila

Ylisillä
& pihalla
Tori
-Paikallisia
tuotteita

Taide-
näyttely
aitan
yläkerrassa

Tallilla
Green care farm
Onnenhetki
& ponit,
vuohet ja
lampaat

Kahvila-Ravintola
BBQ Karelia
Kotimuseo
Hiljaisuuden
huone

Taimien
vaihtotori

Vuoden
maatiaisikasvi:
Herne-
siemenmyyntiä

Pörriäiset
ja pölytys
-Vaihtopesät
omassa
puutarhassa

4H Joensuu

POHJOIS-KARJALAN
MAATALOUSSÄÄTIÖ

MAATIAINEN
ProAgria

Euroopan unionin
osarahoittama